

Hannele Tonteri

Kierrätyksestä kiertotalouteen – valtakunnallinen jätesuunnitelmapuoteen 2023, YM 15/400/2017 (lausunto annetaan lausuntopalvelun kautta)

Teknologiateollisuus ry kiittää annetusta mahdollisuudesta tuoda esiin näkemyksiään koskien luonnosta valtakunnalliseksi jätesuunnitelmaksi vuoteen 2023.

Teknologiateollisuuden kommentit liittyen valtakunnalliseen jätesuunnitelmaan 2023

Suunnitelma on hyvin jätelainon tukeakseen kiertotaloutta. Aineiden ja materiaalien koko elinkaari olisi huomioitava kattavasti, ei ainoastaan jättevaihe. Jätesuunnitelman tulisi tukea kiertotalouden edistämistä.

BAT-tarkastelussa täytyy huomioida myös kiertotalouden reunaehdot. Talouspuolen pitää olla tarkastelussa, koska toimintaa ei pyöritetä ellei se ole kannattavaa.

Tulee tukea kehitystyötä jolla lajittelua automatisoimalla ja digitaalitekniikoita hyödyntämällä pystytään laskemaan jätteenlajittelun ja -käsittelyn kustannuksia ja parantamaan tarkkuutta sekä turvallisuutta.

Tavoitteen 6 "Vaaralliset aineet saadaan turvallisesti pois kierrosta ja tuotannossa käytetään yhä vähemmän vaarallisia aineita" perusajatus on hyvä. Muotoilu voi kuitenkin vaarata kiertotalouden tavoitteiden saavuttamisen. Termi vaaralliset aineet on liian väljästi määritelty. Väärin tulkittuna tämä voi johtaa siihen, että aineiden joilla on ylimalkaan jokin vaaraluokitusmerkintä käyttö lopetetaan vaikka ne eivät tietyissä olomuodoissa aiheuta minkäänlaista riskiä. CLP-asetuksen vaarallisuusluokittelu perustuu yksinkertaistettuun aineen läsnäoloon (pitoisuus %), ei sen aiheuttamaan riskiin. Seoksien arvioinnissa on oleellista niiden aiheuttamien riskien arviointi, ei yksittäisen aineen läsnäolo pitoisuuden perusteella arvioituna. Kiinteät metalliseokset (mm. hiilliteräs, ruostumaton teräs, messinki) voivat sisältää vaaraluokitusmerkittyjä aineita (lyijy, nikkeli, koboltti). Nämä aineet eivät kuitenkaan liukene metalliseoksista, ja vain liukenemisen kautta niistä voisi aiheutua terveys- tai ympäristöhaittaa. Metalliteollisuudessa kierrätyksellä on pitkät perinteet, ja metalleja on kierrätetty ja kierrätetään jo nykyään enemmän kuin muita materiaaleja. Ehdotamme uutta muotoilua, esimerkiksi "Kiertotalous perustuu turvallisiin riskiperusteisesti arvioituihin materiaalikiertoihin".

3. Jätehuollon kapasiteettitarve ja sijoittumisperusteet

Kommentti kohtaan Muu kierrätys on, että kaikkia muovilaatuja ei kannata kierrättää, vaan on otettava huomioon hinta, laatu, saanto ja kysyntä.

Tuetaan rakentamisen jätteiden syntypaikkalajittelun lisäämistä. Syntypaikkalajittelu puuttuu rakentamisen jätteet toimenpidelisteista, vaikka se lienee kustannustehokkain tapa lajitteluun. Syntypaikkalajittelu on kyllä mainittu yleisellä tasolla, mutta toimenpiteistä se puuttuu.

Hannele Tonteri

4. Valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet vuoteen 2023

Tavoitetilaan tähtäävät yleiset toimenpiteet

1.1 Luodaan jätetietojärjestelmä jätteiden jäljitettävyyden ja tilastoinnin parantamiseksi

Jätetietojärjestelmiä on jo olemassa, jolloin on mietittävä tarkasti onko syytä kehittää uusia vai ehkä kehittää olemassa olevia järjestelmiä. Lisäksi pelkkien tonnimäärien mittaaminen ei vielä auta kehittämään tehokkuutta.

1.4 Tehostetaan materiaalitehokkuuden huomioon ottamista ympäristöluvuissa

Yritykset huomioivat materiaalitehokkuuden jo nyt toiminnassaan, koska sekä materiaalien hukka että myös jätteiden käsittelyaiheuttavat merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia. Ympäristöluvuissa ei ole tarpeen määrätä näistä. Määräykset voivat pahimmillaan jopa rajoittaa toiminnanharjoittajien mahdollisuuksia valita teknisesti parhaat materiaalit ja raaka-aineet tuotantoa varten. Vapaaehtoiset materiaalikatselemukset eivät saa muuttua pakollisiksi.

1.5 Julkiset organisaatiot hankkivat ympäristön kannalta kestäviä tuotteita ja ratkaisuja

Elinkaariajattelu on otettava kiinteästi mukaan julkisten hankintojen kriteereihin, mutta kuitenkin niin, että se ei lisää yritysten hallinnollista taakkaa.

1.6 Edistetään vapaaehtoisilla sopimuksilla materiaalitehokkuutta sekä varmistetaan materiaalikatselemusten rahoitus ja laajentaminen uusille toimialoille.

Vapaaehtoisista sopimuksista teollisuudella on jo kokemusta energiatehokkuuden osalta ja käytäntö on todettu hyväksi ja toimivaksi.

1.8 Selvitetään valtakunnallisen yrityksille suunnatun jäteneuvontapalvelun toteutus- ja rahoitusmahdollisuuksia

Jäteneuvontapalvelun tarpeellisuus on kysyttävä yrityksiltä ja hyöty- ja kustannustehokkuus otettava huomioon.

Mahdollisen jäteneuvontapalvelun rinnalla julkisten hankintojen tulisi olla yleisesti tiedetty ja tunnistettu tienäyttävä kierrätysmateriaalien käytössä. Jos laadukasta kierrätysmateriaalia on kustannustehokkaasti saatavissa sitä pitäisi julkisissa hankinnoissa käyttää neitseellisen materiaalin sijaan.

1.10 Vaikutetaan EU-komission kestävien hankintojen ympäristökriteerien kehitysprosessiin edistäen tuotteiden ja materiaalien kierrätystä ja uusiokäyttöä tukevia yhtenäisiä kriteereitä ja toimintamalleja.

Hannele Tonteri

Toimialajärjestöt on otettava mukaan tähän vaikuttamiseen.

Yhdyskuntajätteet

9.2 Selvitetään jakamistalouden lisäämisen mahdollisuuksia ja esteiden poistamista sekä tuetaan jakamistalouteen liittyviä kokeiluhankkeita

Jakamistaloutta pitäisi tarkastella osana laajempaa teollisen toiminnan kokonaisuutta.

10.1 Jäteasetuksessa säädetään jätelajeittaiset erilliskeräysvelvoitteet yhdyskuntajätteille, jotka eivät kuulu kunnan vastuulle

Lainsäädäntöön tulee saada selvä linjaus siitä kuuluvatko yritystoiminnan jätteet (tai mitkä jätejakeet) kunnan järjestämän jätehuollon piiriin ja tehtävää linjausta ei tule jatkuvasti muuttaa. Tiettyjen jätejakeiden osalta ovat yritykset vuosien saatossa joutuneet käymään keskustelua keräys-/kuljetuskäytänteistä kunnan kanssa. Tehtävä linjaus ei saa johtaa osaoptimointiin. Ensiksi on selvennettävä kenelle erilliskeräysvelvoite kohdennetaan (nykyiset / uudet tuottajayhteisöt – suoraan yrityksille) ja miten tavoitteiden toteutumista seurataan / tulee raportoida? Mikäli velvoitteet kohdennetaan suoraan yrityksille esim. ympäristöluvista, tulee tässä huomioida toimipaikan sijaintipaikan läheisyydessä olevat valmiudet hyötykäytölle (esim. etäisyydet). Erilliskeräystavoitteet tulee lisäksi asettaa huomioiden todelliset ympäristövaikutukset ja käyttövalmiudet – erilliskeräyksestä saatava hyöty vs. panos (kuljetuksen, käsittelyn ja hyötykäytön ympäristövaikutukset). Erilliskeräysvelvoitteen piiriin kuuluville jätejakeille tulee myös löytyä todelliset, kannattavat hyötykäyttökohteet.

10.4 Selvitetään lainsäädännöllisiä keinoja kierrätykseen erilliskerättyjen materiaalien energiahyötykäytön kieltämiseksi

Miten toimittaisiin jatkossa erilliskerätyn, kierrätyksessä kelpaamattomaksi tulleen jätteen kanssa? Suomen olosuhteet ja pitkät etäisyydet huomioiden riski erilliskerätyn, kierrätyksen kelpaavan jätteen laadun heikentymiseen on olemassa. Erilliskerätylle, kierrätykseen kelpaavalle jätteelle ei aina ole kysyntää "järkevällä" etäisyydellä. Energiahyötykäyttömahdollisuuden salliminen jatkossakin ns. kakkosvaihtoehtona on perusteltua.

Sähkö- ja elektroniikkalaitteet ja -romu

14.2 Kierrätystavoitteiden sitominen määrien sijaan tai lisäksi arvoon, harvinaisuuteen, haitallisuuteen tai niiden yhdistelmiin

WEEE-direktiivin mukaan valmistajilla on velvollisuus ilmoittaa tuotteiden sisältämät haitalliset aineet ja tiettyjen elektroniikkakomponenttien sijainnit. REACH asettaa niin ikään velvoitteen tiedottaa haitallisista aineista tuotteissa. Kaiken aiheeseen liittyvän uuden lainsäädännön on tultava näiden (tai muiden EPR-direktiivien, esim. akku- ja paristo tai pakkausdirektiivi) kautta.

Hannele Tonteri

15.2 Lisätään ympäristömerkittyjen tuotteiden käyttöä julkishallinnossa

Ympäristömerkit eivät ole pakollisia, eikä niitä saa pakollisiksi tehdä. Tutkimus- ja kokeilurahojen käyttö vapaaehtoisen ympäristömerkinnän tukemiseen ei ole relevanttia. Vapaaehtoista merkkiä ei saisi tehdä kaupan ehtojen perusteella.

15.3 EU-laajuisen sähköisen tietokannan kehittäminen tuotteiden materiaalisällöistä erityisesti haitallisten aineiden, kriittisten materiaalien ja arvometallien osalta

Päällekkäisiä vaatimuksia pitää välttää, koska on jo säädöksiä, joiden perusteella pitää ilmoittaa vastavaa tietoa. Vrt kohta 14.2. Hallinnollista taakkaa valmistajille ei tulisi lisätä

16.1 Turvataan riittävät resurssit tullille ja poliisille käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden viennin valvonnan tehostamiseksi

Käytettyjen romujen viennin valvonta on tervetullutta ja tarpeellista. Näin arvokkaat aineet saadaan pidettyä omassa kierrossa. Samalla saadaan estettyä, että romunkäsittelyä tehtäisiin epäasianmukaisin menetelmin tai kouluttamattomalla työvoimalla.

Vaikutusarvio

Vaikutusarvion tekeminen on tärkeää, jossakin vaiheessa suunnitelmaa tai sen seurantaan pitäisi tehdä vaikuttavuuden arviointi eli miten esitetyt toimenpiteet käytännössä vaikuttavat jätehuollon kehittymiseen (määrät, raha, työpaikat jne.)

Jotta varmistettaisiin tavoitteisiin pääseminen, tulisi hyvissä ajoin suunnitella mahdolliset taloudelliset ohjauskeinot, jotta yritykset eivät joudu kohtuuttomaan tilanteeseen. Erilaisten mahdollisten verojen ja maksujen suunnittelussa toivotaan perusteellista arviota taloudellisten ohjauskeinojen vaikuttavuudesta suhteessa yritysten mahdollisesti lisääntyvään hallinnolliseen ja taloudelliseen taakkaan, pitkäjänteisyyttä ja riittävän pitkiä siirtymäaikoja.